

3. Human Development Reports. United Nations Development Programme Received from <https://hdr.undp.org/data-center/thematic-composite-indices/gender-inequality-index#/indicies/GII>.

4. Dollar, D. et al (1999). Are Women Really the Fairer Sex? Corruption and Women in Government, WB Working Series: 4.

5. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (2003). Офіційний сайт Верховної Ради України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text.

6. Кузьменко Н.О., Кузьменко Г.В. Поняття корупції в міжнародному праві: теоретико-методологічні аспекти дослідження // Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 грудня 2018 р.): у 2 ч. Ч.2. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 366–369.

Мотлях Олександр Іванович,

завідувач наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

КОРУПЦІЯ ЯК РАКОВА ПУХЛИНА УКРАЇНИ

Дев'ять років тому було прийнято Закон України «Про запобігання корупції», мета якого передбачала комплексне реформування системи протидії та запобігання цьому протиправному явищу у відповідності до міжнародних стандартів та успішних практик іноземних держав. Даний нормативно-правовий акт чітко визначив, що корупційне правопорушення – це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [1].

Зазначено, що така протиправність може здійснюватися у різних формах (одержання хабаря, неправомірного втручання у діяльність інших державних органів або посадових осіб, надання незаконних переваг фізичним або юридичним особам під час підготовки і прийняття відповідних рішень тощо), але вона завжди пов'язана з неправомірним використанням відповідними особами наданих їм владою службових повноважень чи можливостей, якими вони зловживають [2].

Які ж результати ми натепер маємо за перебігом майже десятилітнього періоду дії цього Закону?:

– створено і діють профільні спеціалізовані державні інституції (Національне антикорупційне бюро, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Вищий антикорупційний суд), які наділені конкретними

правами та обов'язками, а саме: вести тотальну боротьбу з цим негативним явищем;

– приведено у відповідність усю чинну нормативно-правову базу з тим щоб вона мала впливові важелі на протидію і боротьбу з корупцією;

– державою Україною гарантовано взято на себе зобов'язання перед міжнародним співтовариством у питанні зниження показників корупційних проявів серед чиновників на всіх рівнях державного управління владою;

– продемонстровано перші паростки реальних кроків викорінення корупційної ракової пухлини у вищих ешелонах влади, і це дало можливість переконати та запевнити лідерів провідних країн світу, що взятий курс на подолання цієї епідемії буде незмінним, а відповідальність за такі злочини – не відворотною.

Усе б наче відбувалося крок за кроком правильно у напрямі протидії корупції, якби Україну не спіткала «російська воєнна чума». На превеликий жаль, але зовнішня агресія з боку нашого північного сусіда внесла свої негативні корективи у життєдіяльні процеси мирних українців, й водночас дещо послабила вплив повноважних державних органів України у глобальному питанні боротьби з корупцією. Зосередженість владних інституцій нашої держави і громадськості на реаліях розвитку воєнних буднів створила сприятливі умови для поширення корупції у окремих сферах і напрямках діяльності. У поле зору корупційних проявів потрапили до уже оприлюднених й нові юридичні суб'єкти, точніше фізичні особи, представники окремих організацій, зокрема ті, які пов'язані з військово-промисловим комплексом, проведенням і участю в тендерах, державних закупок тощо. Особливою активністю у цьому негативному процесі відзначилися деякі індивіди з відомств Міністерства оборони та збройних сил України, митних, фіскальних органів, організацій, які здійснюють логістичну діяльність та ін. Поширеним стало явище незаконного перетину громадян України чоловічої статі за фіктивними документами (підроблених довідок про інвалідність, посвідок про багатодітну сім'ю, виконання місії волонтерської діяльності...), видача яких здійснювалася реальними посадовцями за певну грошову винагороду. Оприлюдненими стали факти виконання робіт за завищеними розцінками, особливо у сфері проведення капітального будівництва та реконструкції об'єктів нерухомості, ремонту мостів і мостових переходів, доріг й тротуарів, парків, скверів і багато іншого. Збільшилися випадків нецільового використання бюджетних коштів посадовцями через завищення вартості робіт, які реалізуються на етапі їх проектування, зокрема лікувальних заходів, дошкільних установ та шкіл, оздоровчих центрів, інших об'єктів інфраструктури. Процвітає ганебна практика щодо відмивання та привласнення коштів посадовцями різних рангів. Відбувається процес створення фіктивних підприємств-прокладок для переадресування через них бюджетних коштів із подальшим їх розкраданням, за нібито виконані ними певні

обсяги різного виду робіт. Поширилися випадки створення організованих злочинних груп з числа посадовців з метою отримання неправомірної вигоди. Прикладом тому може слугувати факт хабарництва у великих розмірах, нещодавно виявлений вітчизняними правоохоронцями у Держпродспоживслужбі Київській області. А саме: керівник цієї служби разом із своїм заступником та двома підлеглими створювали штучні перешкоди фізичним та юридичним особам під час реєстрації, перереєстрації та поставлення на державний облік сільськогосподарської техніки. Задля безперешкодного проведення реєстраційних дій транспортних засобів та видачу відповідних документів власники спецтехніки мали сплатити їм додаткові кошти, у вигляді особистої подяки. У процесі досудового слідства задокументовано двадцять вісім епізодів отримання неправомірної вигоди за реєстрацію комбайнів, тракторів, екскаваторів тощо. Загальна сума хабаря склала сто дев'яносто тисяч гривень. Київська обласна прокуратура направила до суду обвинувальний акт стосовно усіх чотирьох учасників організованої групи за фактами одержання неправомірної вигоди (ч. 3 ст. 28, ч. 3 ст. 368 КК України).

На превеликий жаль, але такі випадки не є поодинокими і далеко не всі вони знаходяться на поверхні, оскільки пересічні громадяни не завжди діляться тим, де їх відкрито ошукують нахабні чиновники-хабарники. Співвітчизники з різних причин волеють замовчувати такі факти, щоб не створювати собі і ближнім проблем у їх життєдіяльних процесах. Відповідно корупціонери цим і користуються, й свої дії та вчинки не вважають протизаконними, а тим паче аморальними. Хоча в своїй основі встановлені факти корупції вкотре засвідчують низьку культуру окремих посадовців і їх жагу до незаконного збагачення. Назагал – це свідчить про самовпевненість або ж відсутність боязні бути покараним за вчинений злочин. Більше того, такі негативні прояви не тільки дають мільйонні збитки бюджету нашої державі, а й підривають її авторитет на міжнародному рівні, особливо на тепер, коли ми намагаємося пришвидшити свій вступ до Європейського союзу. Корупція якщо й повністю не руйнує наші плани-наміри на перспективне майбутнє, то принаймні відтягує час для реалізації поставленої мети у виборі європейського вектору життя українців.

Не треба забувати, що ми живемо у світі високих технологій, який дає можливість володіти будь-якою інформацією і про майже все. Україна, особливо на тепер, перебуває в епіцентрі споглядання західних партнерів, й не тільки них, відносно всього, що в ній відбувається, й зокрема у питанні протидії та запобіганні корупції. У багатьох із них викликає хвилю занепокоєнь і створює підґрунтя для вираження своїх сумнівів у спроможності керманічів нашої держави навести лад у протидії цьому негативному явищу. Вони стають більш стриманими у своїх прогнозах щодо подальших планів інтегрування України до кращих стандартів європейського життя і це є тривожним сигналом для українців. Наша влада має консолідувати усі зусилля

щоб не втратити свого обличчя та іміджу на міжнародній арені із-за неспроможності протидіяти та запобігати поширенню корупції в країні. Жорсткість і невідворотність закону за такі протиправні дії хабарників у поєднанні з небайдужістю та згуртованістю чесних й добropорядних українців, на боротьбу з цим протиправним явищем, дасть можливість усікати і викоринювати з нашого життя корупцію у всіх її проявах.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>.

2. Мотлях О. І. Поліграф у протидії корупції в секторі державної влади *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конфер. (Київ, 9-10 груд. 2021 р.) : / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 116–119.

Пастух Ігор Дмитрович,

завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ЗМІН ДО АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

20 вересня 2023 року Верховною Радою України було прийнято Закон № 3384-IX «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» [1], який відновив зобов'язання державних службовців (безпосередньо не залучених до мобілізаційних та військових зусиль) подавати та розкривати декларації про свої активи під час воєнного стану та відновив функцію Національного агентства з питань запобігання корупції щодо перевірки декларацій про активи.

Водночас, слід зауважити, що назва законопроекту не узгоджується як з його змістом, так і з предметом правового регулювання. Зокрема, поряд із пропонованими змінами щодо відновлення та порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у період дії воєнного стану і до його припинення чи скасування Законом були внесені зміни, що мають постійний характер. Так, ст. 2 Закону України «Про запобігання корупції» доповнено частиною другою такого змісту: «У разі якщо норми цього Закону чи інших актів законодавства у сфері запобігання корупції допускають неоднозначне (множинне) тлумачення норм щодо прав та обов'язків осіб, на яких поширюється дія цього Закону, застосовується найбільш сприятливе для таких осіб